

En av de personer som står vår familj nära är Eugen, min sons "lätsas-morfar". Han är 87 år och mycket vital. Han kommer ursprungligen från Ryssland, men har bott det mesta av sitt liv i Polen. Han besöker oss ofta här i Sverige.

Under ett av hans besök berättade han om sin stora dröm. För 50 år sedan skrev han en bok. Han skulle vilja ha den bevarad och om möjligt någon gång publicerad. Manuset blev aldrig utgivet i det kommunistiska Polen. Censuren hade förmodligen aldrig accepterat det och ingen inom förlagsvärlden vågade ta risker. Under en större städning i samband med en flyttning för något år sedan hittade Eugen manuskriptet. Första sidorna blev förstörda av fukt och ålder men de resterande 250 tätskrivna maskin-sidorna med många anteckningar och ändringar fanns kvar. Pappret kändes mycket skört och fick hanteras varsamt.

Jag tog fram en gammal dator från vinden och efter några timmars träning med sitt barnbarn var Eugen i gång att återskapa sin bok. Det fanns ett Men. Vi hade bara svenskt tangentbord och där fanns inga polska bokstäver. Efter mycket trixande (en gammal dator utan Windows) skulle bokstäverna kunna tas fram, men då var vi tvungna att klistra små lappar för att veta vilka som var vilka på tangentbordet. Det blev att skriva utan alla konstiga polska tecken och resultatet blev som svenska med engelska tecken – svårbegripligt.

Eugen är yngst i en syskonskara av vilka endast två, han och hans tio år äldre syster, finns kvar. Hon bor långt borta i USA och att hälsa på varandra fysiskt har med åren blivit ett nästan oöverstigit problem för båda. De skriver långa brev och skickar med urklipp från ryskspråkiga tidningar. Men för varje nytt brev blir det svårare och svårare för båda att skriva och läsa varandras krumelurer. Att skicka epost eller åtminstone att kunna skriva på ryska i breven och med stora bokstäver skulle verkligen underlätta deras tillvaro.

Vi försöker igen. Ett samtal med några specialister och jag får svaret – det går. Emulera ett ryskt tangentbord och klistra små lappar, eller köpa ett ryskt tangentbord och skifta mellan tangentborden med kyrilliska och latinska bokstäver. Jag försöker men det blir en ganska omständlig procedur.

Jag frågade några grekiska vänner som bor i Sverige hur de gör. Svaret blev att de har samma problem. Enklast att ha separata datorer. Jaha, man bör ha en dator för varje språk.

Samtidigt tittar jag på andra tekniska innovationer som de fantastiska nya mobiltelefonerna med webbläsare, kylskåp som beställer mat, pennor som skannar, hus som vänder sig efter solen och väggar som ändrar färg efter mitt humör. Helt fantastiskt. Storslaget.

Men vem kommer att ta hand om de klara behov som personer som Eugen har? Det är väl

ganska naturligt att jag ska kunna skriva på vilket språk jag vill på en dator och att det finns program för emulering och stavningsskontroll för de flesta europeiska språk.

Vi kan naturligtvis alla gå över till latinsk/engelska tecken och skipa exempelvis svenskans å, ä och ö. Det gör vi redan för att

få in namnet på webb- eller i epost-adresser, men att konsekvent försöka anpassa alla språks stavningar till engelska bokstäver känns ändå fel. Det är mycket som då blir helt obegripligt.

Självklart borde bokstäverna på tangentbordet ändras (om jag bestämmer mig för det) till bokstäver i det språk som jag använder för tillfället. Så länge det bara ska pekas på en skärm så fungerar det, som till exempel på bankomater. Rätt människa-maskin gränssnitt saknas. Det är kanske dags att tänka om och inte styra sig blint på skrivmaskinsmekanik. Att ha ett standardiserat och allmängiltigt tangentbord borde i längden vara billigare. De lösningar som finns idag är varken användarvänliga eller enkla.

I Sverige är redan en stor del av befolkningen minst tvåspråkig och det andra språket är sällan engelska. Vi tillhör mer än någonsin tidigare ett Europa med ungdomar som studerar utanför sina hemländer och har en arbetskraft som rör på sig. Europeiska Unionen håller på att utvidgas. Även polska, tjeckiska och litauiska kommer att bli helt vanliga EUspråk. Trots protester är globaliseringen ett faktum. Utöver den dominerande engelskan kommer även ryska, arabiska, kinesiska och hindi att bli stora internationella språk.

Eugens problem är bara ett enstaka exempel från ett betydligt större sammanhang. Att lösa detta är en viktig ekonomisk och social angelägenhet.

Att skriva på främmande språk